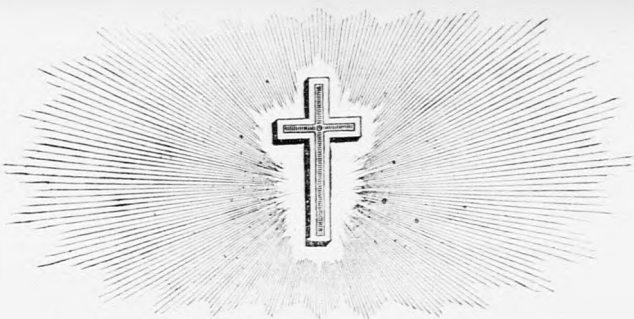

Megjelenik e lap hetenkint egyszer, Szerdán. Előfizetheti rá Pesten, a jó és olcsó könyvkiadó társulat ügynökénél — czukor-utca 6 szám, földszint, s a szerkesztőségénél. Vidéken a cs. kir. postahivataloknál.

Előfizetési díj Budapesten kihordással félévre 1 ft. pp. vidékre postán borítékban félévre 1 ft. 20 kr. p.p. A lap szerkesztését illető levelek egyszerűen „a Katholikus Néplap szerkesztőségéhez” címezendők. (Pesten a központi papnöveldeben.)

KATHOLIKUS NÉPLAP.

Dicsőség magasságban az Istennek, s a földön békeség a jó akaratu embereknek. Luk. 2, 14.

42.

Budapest, october 13. 1852.

Egy pár szó a falusi szülőkhez.

Sok szépet, okosat és jót tanulhattak már kelmetek atyámfiai! ezen ujságból, de a dolognak semmi, vagy igen kevés sikerét látom. Nevezetesen több ízben intettek kelmetek arra, hogy gyermekeiket iskolába jártassák, hogy embert csináljanak belőlök, hogy minden kis okért ne fogják őket el az iskolától; de bizott csak falra hányták a borsót, föl sem vették kelmetek az egész dolgot, olyban vették, mint ősszel a molnár, ha rászólnak, hogy siessen már. Én tehát édes falusi atyámfiai, még egyszer kelmetek szájába rágom az egész dolgot: de ha aztán még erre sem hajnt kendtek, ha ezután sem küldik gyermekeiket iskolába, vagy ha elküldik is amugy „haj kénytelen nem örömet”, de csakhamar megint kifogják onnan őket; akkor aztán ne mást, csak tulajdon gondolatlan-ságukat kárhoztassák.

Hogy pedig ajtóstól ne rontsak be a házba, hát körmén kezdem a dolgot. Legeslegelsőbb is elmondom kendteknek, mi az az iskola? Nem egyéb az atyámfiai, mint tanuló-hely, a hol az ember minden szépre, jóra, és üdvösségesre betanítatik, azon hely, hol a tudatlan gyerkőcze, mint durva kender a tiló alatt, kipozdorjásztatik. Ne higye kelmetek tehát, hogy valaki okosnak születik; ne vélje kelmetek azt, mintha az okos, a tanult, pallérozott ember ugy nőne mint a gomba, kibujik ott is, hol nem ültetik! Lássák jó atyámfiai, születésekor a gyermek ugy-e bár sirásnál egyebet mit sem tud? későbbben, midőn már növekszik, megint csak annyit tud, a mennyit tudtak azok, kik közt forgolódott. Ha tehát nem küldik gyermekeiket kelmetek magoknál okosabb ember keze alá: hát bizott annyit fog az tudni, mint kendtek szegény fejük! Hol van pedig ezen okosabb ember? —

az iskolában. Ebből már világos lehet kelmetek előtt hogy mi az iskola? némikép sejdíthetik azt is, hogy miért kell a gyermeket oda küldeni, hogy t. i. embert csináljanak ott belőle? Egyébkint ezt még apróbbra meg kell rágni, ezt még sűrűbb rostára szükséges vetni.]

Ugy-e bár édes falusi barátom, midőn valamelly okosabb szót hall kelmed, ugy magában sokszor fölső-hajnt „hejh! bár csak én is így tudnék beszélni! bár csak az én apám engem is tanítottat volna!” Vagy ugy-e bár restel kend minden bankóval a notároshoz futni s kérdezni: ha 10, vagy 5-öt nyomtak-e reá? No már atyámfia ha ez így van; ha így érez és beszélget kend önönmagáról az eső után: ugyan miért nem kajarint hát egy szűrt gyermeke nyakába az eső előtt? Ha kend neheztel apjára azért, mert olvasni és írni nem tanította, kend miért nem küldi gyermekét az iskolába? . . . Ha kelmed sajnálattal emlegeti apja hanyagságát, miért nem szorgalmatos tulajdon gyermeke iskoláztatásában?

De meg csak gondolja el az ember: milly csunya dolog az, midőn néha az egész faluban nem találhatni bírónak való embert?! Vagy milly rendes aztán, ha tesznek egy ollyat, a ki nem ismeri az írást! Jő egy passus, vagy átestatum, a notáros oda kaparintja alá a bíró nevét is: és midőn odaadja, hogy csináljon kéz-keresztvonást, hát azt sem tudja, hogy hajsza kell-e fogni a kalamust vagy csára; s így megesik, hogy oda karmol az ilyen szegény egy keresztet, a hol már így szól az írás: „és a többi Esküdtek.“ . . .

Hanem gyerünk még tovább. Ugyan nem tapasztalta-e már kend jó atyámfia, hogy milly sok kárt okoz a tudatlanság? Erre csak röviden egy példát mondok el. István gazda eladta gyapját Iczik zsidónak, ki is midőn fizetni akarna, amugy zsidó tempóra így kezdi számolását: kend István gazda kap tőlem

gyapjából 70 forintot; de kendnek egy kis restantiája is van, ezt majd leszámolom. S ezzel előveszi az adókönyvet, s Istvánnak így számol belőle: 9 meg 7, az 18; 18 meg 9, az 28; 28 meg 6 az 34; s ezzel 34 forintot kihuzott a 70-ből, pedig csak 31-et kellett volna. Ugy de mit tudott itt a szegény tanulatlan István? De ki lenne képes elszámolni a sok kárt, mit a tudatlanság okoz.

De még egyet mondok. Nemde, mikor már öregszik az ember, s a fiatalság lármás daridója unalmassá válik, jól esnék néhanéha, leginkább ugy ünnepeken délután valamely épületes könyvet, vagy épen ezen kelmeteknek szánt tanulságos ujságot elővenni, s abból magának, vagy fonszóval másnak is olvasgatni? Ugy ám, de hogy olvashat öreg korában az, ki fiatal korában nem tanult?

Ezen okoknál fogva tehát azzal kötök csomót beszédem végére: hogy halasztás nélkül küldje kelmetek atyámfiai gyermekeit az iskolába, hogy itt tanulják meg az olvasás, írás, számolás, gyönyörű, hasznos és szükséges mesterségét!

És ez atyámfiai azon egy pár szó, mit hozzátok intézni már rég feltett szándékom. Tudom, hogy száz meg száz okot hoztok föl majd, melyek benneteket gyermekeiteknek iskolába való járatásában hátráltatnak: de hiszen ismerem én már a ti okaitokat és majd megfelelek rájuk, ha most nem is majd máskor! Addig is pedig Isten maradjon kelmetekkel!

Lakatos Pál.

Németország kath. egyleteinek közgyűlése Münsterben.

Németország kath. egyleteinek hatodik közgyűlése minden tekintetben méltó az öt előbbihez, mind az összes Németországból érkezett vendégek sokaságát, mind pedig a régi, jó hírű Münster katolikus lakossága fellelését tekintve. Már Mainzban a gőzhajó fedelén igen sok küldött találkozott, kik Németország déli tartományából, Bajor-, Württemberg-, Baden-országból s Auszriából is Münster felé siettek, s kikhez Kölnben nagyszámú más követek csatlakoztak, kik szinte Münsternek tartottak. A hammi vaspálya-állomáson már több száz volt együtt s még mindig új barátai érkeztek a katolikus ügynek. Westphalia fővárosának tornyai kitűzött ünnepi lobogókkal már messziről köszöntették a várva-várt jövevényeket, kik is a pálya-udvarban nagy sokaságu nép által fogadtattak, Münster polgárai által pedig, mint kedves vendégek a házakba elosztattak. Nem is tartott sokáig, s a különben körültekintő s tartózkodó münsteriek csakhamar a legbizodalmasabb barátságban voltak azon

férfiakkal, kik közibök jöttek, legdrágább ügyükben, hitük s egyházuk ügyében munkálkodni. Egész Münster ünnepi színt öltött. Alig volt ház, mellyen zászló nem lobogott, mellyel az egész katolikus Németországból ezen régi püspöki székvárosba seregglő követeket üdvözlék.

Még sept. 20-án a küldöttek előleges ülést tartottak, ezután pedig a münsteri Pius-egylet ülésébe mentek át. A münsteri kath. egylet elnöke szíves szavakkal üdvözölte a közéről és távolról érkező vendégeket, kijelentette örömét a vendégek nagy száma, de egyszersmind azon buzgóság fölött is, mellyel a münsteri polgárok ezen ünnepet magasztosbba tenni serénykedtek. Erre a münsteri káplán, Kappe ur a szószékre lépett, s világos s átgondolt beszédben kifejtette a katolikus egylet eszméjét, kijelölván minden egyes tagnak a magas feladatot, mellyet megoldania kell. Utána gróf Stolberg szólott, ki épen csak most tért vissza Frankhonból s Belgiumból, honnan a katolikus testvérektől baráti üdvözlöt hozott. Elmondá egyszersmind azon szépet és jót, mire a katolika egyház említett tartományaiban akadt, s mily nagyszerű dolgokat művelt ott a kath. egyház a társadalmi téren. Beszélt még Kreuser tudor Kölnből, ki a kölni hírneves székestemplomból hozott üdvözlöt Münster városának, továbbá pedig megható, de majd ismét kedélyes beszédben, mellyel az egyház egységéről s a keresztény építészeiről mondott, a hallgatóságot lelkesedésre ragadta. Enapon az utolsó szónok Heinrich tudor volt Mainzból.

Sept. 21-kén a hajdani münsteri székesegyházban mondott ünnepélyes nagymise nyitá meg a tárgyalásokat. A templomból a követek a székes-egyház terén levő Vogelsang-fele nagy terembe vonultak. Kedves látványt nyújtott a teremnek értelmes fölékesítése, a sok lobogó és virágfűzér, a foliratok, szobrok és mellképek; ezek között föltunt a kölni dicső hitvallónak, Kelemen-Agost érseknek a mellképe. Szinte czélszerűen volt elhelyezve az elnök, írók és a szónokok emelvénye, melly fölött a papai hatalom jelképei, s még felebb a hetzaru titkos könyv fölött nyugvó bárány volt szemlelhető. A tágas teremmet 1800 személy megtöltötte. Az asszonyok a karzaton foglaltak helyet. Elölültek: a főtiszt. münsteri püspök és Westphalia főelnöke, Duesberg ur. A münsteri katolikus egylet elnöke, Fuisting ügyvéd ur megnyitotta az ülést egy beszéddel, mellyben az egylet működéséről és általa Münster városnak hozott jótékony intézkedésekről szólt. Erre a münsteri püspök ur ő méltósága lépett a szószékre, s a jelenlevőkhöz erő- és kenetteljes beszédet tartott. Az ékesen szóló püspök ur előadá, hogy az egyháznak felszabadittatása iránt táplált remény még mindeddig sem teljesedett be egészen, s mint némelly ujabbkori tapasztalatok tani-

t anak, ne helyezzük mi reményünket az emberekbe, hanem az Örökkévalóba. Az utóbbi eseménydus évekből némely államférfiak oly keveset tanultak, hogy egy országban hivatlanul a szentély mélyébe betolakodni, sőt a papokat főpásztoruk ellen föllázítani merészkedtek. S ezen modorban a mélt. püspök megemlité a legujabb eseményeket Badenben, Poroszországban, szeliden ugyan, de mégis olly határozottan, hogy minden jelenlévő kényszerítetett a püspöki karban a katholika hit előbarcosait látni és tisztelni. „Mindig küzdeni, és mindig küzdhetni, ez az egyház diadala.“ mondá a hallgatók kitörő helyeslése között a mélt. püspök ur, ki különös fontosságot ad egy tiszta katholikus s német egyetem alapításának, a különféle egyetek között pedig a mesterlegények egyletének. Végre közkelemlre a főpásztor a térdreborult hallgatóságot megáldotta. Erre Riffel tanár Mainzból, mint a kormányzó főhely alelnöke jelentést tett az összes katholikus egyetek működéséről, állapotáról s köszönetet mondott a vendégek nevében Münster városnak azon szíves s szép fogadtatásért, mellyben őket részesíté. Utána a bécsi cs. kir. udvari káplán, Häusle ur szólott a szépen felvirágzó Severin-egylet tevékenységéről. S erre az első közülésnek vége lett. — Délután 3-kor a Völkerféle teremben tarták a követek első magános ülésüket, azonnal négy bizottmányt neveztek ki, mellyek között ki is osztották véleményadás végett a benyújtott indítványokat. Ezen indítványok pedig a következők voltak: A Newmann-féle perköltségek fedezése, a berlini kórház, tartományi zsinatok a különféle egyház tartományokban, az üldözött meklenburgi katholikusok vigasztalása, katholikus németek kivándorlása Magyarhonba, a német Vincze-egyletek állása a párisi központi választmányhoz, egy katholikus egyetem alapítása, papnövelde a Bonifacius-egylet számára, gyermek-növeldek, a Mária-testvéretek és a mesterlegény-egyletek közti viszony, a katholikus sajtó, és a katholikus-conservatív sajtó-egylet, keresztény művészet, a katholikus egylet hivatalos közlönyének kiadása, egy állandó főhely alapítása.

A második közgyűlést, melly este 7-kor ismét a Vogelsang-féle nagy teremben tartatott, a közgyűlés ujonválasztott elnöke Zell, udvari tanácsos ur nyitotta meg jeles beszéddel, mellyben szólott e közgyűlés szelleméről és céljáról, valamint a katholikus egyleti tevékenység módjáról. Wick ur Boroszloból fölkeré a gyülekezetet, hogy imádkozzék a súlyosan beteg boroszloi hibornok-püspökért, élénken rajzolván a silesiai katholikusok állapotát, melly a tetterős főpásztor munkásságát fölötte megkivánja. Ő elmondá, miként igyekeztek a protestansok a legfonakabb hírek kohlása által megakadályozni a számos megtéréseket a katholika egyházba, de hogy mindezeknek a lett a

vége, hogy a protestansok még annál szaporábban térnek meg. — Lieber tanácsos, ki a kölni események alatt Kelemen Ágost idejében szép hírnévre kapott, magasztos szavakkal emlékezik az azon körbeli sanyaru üldöztetéséről, mellynek azonban olly áldásteljes következményei lettek. Lang tudor Augsburgból ékes s valóban keresztény költészettől átlengett beszédben kimutatja, mi a katholikus politika, s hogy a katholikus az elhírdet: szabadság, egyenlőség, testvériség, forradalmi jelszó ellenében, jeligéül mondja: hit, remény, szeretet. A többi szónokok között kitűnt a mesterlegény-egyletek derek alapítója, Kolping Kölnből, ki meghatóan rajzolta a mesterlegények tanyáin uralkodni szokott romlottságot, s megígéré, hogy az általa Kölnben alapított mesterlegény-szállodáról máskor még beszélni fog.

Sept. 22-én a Vogelsang-féle teremben a követek két magános ülést tartottak, mellyekben a kiküldött bizottmányok elnökei a nekik kiadott tárgyakról jelentést tettek, s mellyekben következő határozatok hozattak. A berlini kórház gyámolítása a fiók-egyletnek ajánlatni fog, miután Müller káplán közlé, hogy az épület még ez évben tető alá jutand. A némethoni Vincze-egyletek dolgában határozatott, hogy azok ezentul is a párisi központi választmányynal összeköttetésben maradjanak. A német protestansok között elszort katholikusokat gyámolító Bonifacius-egylet számára egy papnövelde alapítása jóváhagyatott, s ez ügy a némethoni püspöki karnak egy különös felirattal ajánlatni fog. Kolping indítványára a Mária-testvéretek nem fognak a mesterlegény-egyletkekkel összekapcsoltatni. Lieber tanácsos meleg s szíves szavakkal ajánlt gyűjtést a Newmann-féle perköltségek fedezésére, melly alkalommal a „Deutsche Volkshalle“ ujság ügyvivője Newmann-tól kapott levélből jelenté, hogy a tisztelendő atya bár bánatteljesen, de mégis Istenbe helyezett bizodalommal néz az adósok tömlöczébe el nem kerülhető hurczoltatásának eleibe, minthogy novemberben tetemes pénzberség fog rovatni. Mainz városa indítványára, a meklenburgi katholikusok üldöztetését illetőleg egy emlékirat fog kidolgoztatni s valamennyi német kormánynak, valamint a frankfurti szövetséges gyűlésnek is megküldetni. Ezenkívül a katholikus hite miatt üldözött Kellenburg bárónak egy felirat fog küldetni, mellyet Lieber tanácsos szerkesztett. Elhatározatott egy nagyobb munka kiadatása, melly a vasárnap megszenteléséről szóland. A freiburgi nu. érseknek egy hálaadó felirat fog küldetni, erélyes fellépéséért a legujabb zavarok alkalmával. Gyámolítására Weis tudornak, a freiburgi hírlap szerkesztőjének, ki az imint említett zavarok alatt a katholika ügy mellett harezott, s ezért hivatalát elvesztette, ennek „Nagy Alfred története“ című munkájára számos aláírás történt. Délben az angol királyhoz

czimzett vendéglő teremében közebéd volt, mellyben a követek s a vendégek közül mintegy 400-an vettek részt. Az asztalnál münsteri püspök ő méltósága elnökölt s pápa ő szentségének tiszteletére poharat emelt. A többi fölköszöntések a porosz király ő Felségét, (báró Andlaw által) a münsteri püspököt, (Buss által) a német püspöki kart, (gróf Stolberg) Duesberg főelnököt, a német katolikus egyetek főhelyét, a münsteri Pius-egyletet, s a münsteri főpolgármestert illették. Végre Ruland káplán e gyülekezet elnökeinek egészségére emelt poharat. — A számos idegenek Münsterbe olly mozgást s életet hoztak, minőt a különben nyugalmas város ritkán látott.

Sept. 23-án két magános ülésre gyültek össze a követek, mellyeken még némelly fontos határozatok hozattak. Az alapítandó kath. egyetem fontos ügyében dr. Buss tanácsos alapos és kimerítő előterjesztést tett. A tett különféle javaslatok között leginkább az nyert pártolást, melly a münsteri, hittani és bölcsészeti karból álló akademiának katolikus egyetemmé emelését ajánlja. Dr. Reischl indítványba hozta a tudományok egy katolikus akademiájának alapítását, miszerint a katolikus írók nagyobb munkái kiadathassanak. Indítványa azonban, legalább mostanra, nem jutott végeredményre. A katolikus-conservatív sajtó-egyletről Clemens tudor Bonból körülményes jelentést tett, az általa legyőzött nehézségekről s működésének eddigi eredményéről. Jelenté, hogy noha már is örvedetes sikert mutathat elő, három nagyobb lap fontartása által, de mégis sok van hátra, miért is az említett egylet pártolására a katolikus egyetek közgyűlésileg föl fognak hivatni. Egy állandó főhely felállítására czél-szerűtlennek találtatott, sőt főhelyül a jövő évre Münster, a jövő évi közgyűlés helyéül pedig **Bécs** választatott. Este a Vogelsangféle teremben a harmadik közülés volt. A terem s a karzatok zsufolásig tömve voltak. Több 2000 embernél szorult bele. Miután a főtisztelendő püspök, a főelnök és a főpolgármester a nekik fentartott székeket elfoglalták, báró Andlaw ezen szép köszöntéssel: „Dicsértessék a Jézus Krisztus!” felment a szószékre; az egész gyülekezet egyhangu „Mind örökké Amen”-nel felelt. Andlaw beszélt azon nagyszerű benyomásról, mellyet illy katolikus gyülekezetek minden jelenlevőre, s névszerint a badeni népre tesznek, mondja, hogy lassan már az emberek átkezdik látni az áldást, melly a katholika egyházzal jár; megemlíté a katholika egyház által kifejtett óriási tevékenységet, és bámulandó sikert a jótékonyaság terén, melly is csak egyedül képes a beteg társadalom sajtó sebeit behegeszteni. Mondja továbbá szónok, hogy ma már büszkén vallja az ember ezerek előtt is: „Én katolikus vagyok!” Erre Michelis Eduard, luxemburgi tanár beszélt: a némethoni katolikusok hivatá-

sáról, s sejtelmét fejezé ki: miszerint a máshitűekkel vallási egyesülés nagy napja nincs messze, de hogy ez csak akkor fog megtörténni, ha a máshitűeknél általános leend a béke és nyugalom utáni vágy, melly egyeseknél már is olly kézzelfogható. Erre dr. Clemens Bonnból szólott a katolikus tudományról, s megmutatja, hogy a katolikusok hátran mérközhetnek a protestansokkal tudományos tekintetben, s hogy a közép korban csak is a katholika egyház maga volt a tudományok ápolója. Kolping megmutatja, hogy a keresztény egyház volt az, melly az első századokban a rabot szabadá tette: szintugy a mostani mesterlegények is csak az egyház támogatása által képesek kikelni az erkölcsi elsatnyulásból, mellybe süllyedtek. Kreuser tanár szól a keresztény művészetről s föl-szólítja a jelenlevő nőket annak szorgos ápolására. Buss tanár a jelenkori társadalmi bajokat egyedül a tekintély hiányában és a tekintély iránti tiszteletlenségben látja. A középkorban az embereknek sokkal magasztosabb fogalma volt a társadalomról, mellynek tetőpontjául a romai sz. szék s ennek legfőbb birói hatalma tekintetett. Végre gróf Stolberg József a Bonifacius-egyletről s ennek áldásairól szólott, felszólítván a jelenlevőket imádsáért s alamizsnáért ez említett egylet számára. — Miután az elnök meggyőződését nyilvánította az iránt, hogy a gyülekezet jó magot hintett szét s hogy e mag jó földbe is esett, s a tartományi főelnöknek valamint a főpolgármesternek is a gyülekezet nevében hálát szavazott: a főtisztelendő püspök még néhány zárszavakat mondott s a térdelő gyülekezetet megáldotta. — Szép napok, mellyek emléke minden jelenvolt szívébe mélyen vésvé leend!

Nyugotí tong-kingi missio.

(Vége.) A nagy mandarin déltájban két ezred-katonát parancsoltatott össze, minden elefántokat, lovasokat és mindennemű fegyvereket elővétetett azon szín alatt, hogy a tartományt meg akarja vizsgálni. A fegyverek megtöltettek, a katonák, mintha csatára készültek volna, felszereltettek és mindenki azt hitte, hogy a mandarin némelly lázadók ellen akar menni, vagy hogy talán rablókat akar körül fogni; azonban mindezen készültek csak a végett történtek, hogy Schaffler urat a vesztőhelyre vigyék. Ugyanis a nagy mandarin attól tartott, hogy majd a keresztények fölkelnek, s a missionariust a kivégeztetés elől erővel kimentik. Ő e jelentékeny katonai erő kifejtése által a keresztényeket akarta elijeszteni, s ez vala a tulajdonképeni ok, de a mit eltitkolt, hogy az emberek azt higgyék, mintha e készülődésnek egészen más célja volna. Midőn Schaffler ur kivitetett, a mandarin minden

hivatali szomorú merni, kik velőre kőnie, kiridobta, mehesstől féltbástya roson ksel a zászlófüttel
szorosa jőni, hokor min ezért A lyóba v

N oldala kivont ment elkövetécsapathithős dfolemeltforróbb sabb e sokaság „Milly mintha felelem ber, mi lyen em kik gum berek n szív va szánako melly e tőhelyh s kevés hogy él kis feszmély m felső ru s pedig máskor kötötte, re emel teljesit

hivatalnokai s minden foglyok nagy fájdalommal és szomorúsággal voltak eltelve; mert megtanulták őt ismerni, és erényei mindenkinek megnyerték szeretetét, kik vele érintkezésbe jöttek. Ellenben Schaffler ur az óra közeledtekor, a midőn a vesztőhelyre kellett lépnie, kimondhatlan örömet érzett, czipőit magától eldobta, hogy annál jobban, könnyebben és sebesebben mehessen a halálra. A nagy mandarin, mivel lázadástól félt, fegyverrel kezébe sietett a két ezreddel a hástya felé. A kivezetés a vesztőhelyhez, mely a városon kívül volt, következőkép történt. Néhány lépéssel a mi kedves társunk előtt egy katona egy kis, zászlóformára készített deszkát vitt, melyre nagy betűkkel volt írva :

„Ágoston ur a Jézus religioja ellen bocsátott legszorosabb tilalmak daczára bátorkodott titkon ide bejönni, hogy prédikáljon s a népet elámita. Elfogatásakor mindent megvallott, gonosz tette napfényre jött, ezért Ágoston urnak le kell fejeztetnie s teste a folyóba vetendő.“

Tu Duc 4-ik éve, 3-ik hold 1-ső napja.

Nyolcz katona kivont karddal ment Schaffler ur oldala mellett, két, 50 emberből álló század, hasonlóan kivont fegyverrel és lándzsákkal ellátva két sorban ment előre, és pedig úgy, hogy a gyalogok felváltva követték a lándzsásokat. Két elefánt képezte a hátulsó csapatot. E hatalmas országos kíséret közt ment a hithős diadalmasan előre; képén szende mosoly ült, s fölemelt fejjel vitte kezéin a lánczot, egész uton a legforróbban imádkozott. Minő látvány lehet magasztosabb e vértanu halálánál? Nagyobb számát a szörnyű sokaságnak, mely őt követte, csodálkozás fogta el. „Milly hős! mondák a pogányok, úgy megy a halálra, mintha mi ünnepre mennénk, milly bátor, hogy rajta a félelem legkisebb jelét nem láthatni. Milly szép ember, milly szelid képü! Miért végeztet ki a király ilyen embert.“ — Hasztalan! voltak közöttök roszak is, kik gunyolták s aljas tréfát üttek vele. Hiába az emberek mindenütt ilyenek; a hol érzékeny és nemes szív van, mely az üldöztetett erényen megindul és szánakozik, ott talál az ember elromlott lélekre is, mely e felett boszankodik, haragszik. Midőn a vesztőhelyhez értek, a vértanu néhány perczig imádkozott s kevés ideig letérdelve belső hévvel kérte az Istent, hogy életét fogadja áldozatként; ekkor kezeibe vette a kis feszületet, melyet magánál hordott és néhányszor mély megindulással megcsókolta. A hóhér szavára felső ruháját levetette, inggallérát a vállára lehajtotta s pedig olly vidámul és sebességgel, mint ezt talán máskor is tenni szokta; ezután a hóhér kezeit hátrakötötte, a mire Schaffler ur letérdelve, szeméit az ég-re emelte és megszólította őt, hogy kötelességét hamar teljesítse. „Mit mond, mit mond?“ kérdő a végrehajtó

biró. „Hozzám szólt“ felele a hóhér „hogy kötelességem hamar teljesítsem.“ — „Nem“ parancsolá a mandarin, a czimbalomjelre ügyelj, s csak a harmadik jeladásra teljesítsd.“ Minden készen állt már az ünneplés perczre, a midőn a mi kedves testvérünk és igaz barátunk az égbe vala költözendő. Katonák körülte háromszoros tömött kört képeztek: az első sor kivont karddal, a második löfegyverrel, a harmadik fölemelt lándzsával. A czimbalom hallatszék, mire a pallos fénylett az áldozat nyaka felett, de mivel a hóhér keze reszketett, csak a harmadik csapásra vághatta le a vértanu fejét, s ekkor is kénytelen volt a hust, mellyen a fej még függött, karddal elvágni.

A nézők, kik ezen véres jelenetnél megjelentek, majd mind pogányok voltak; mert Son-Tayban kevés keresztény van, s ezek a leginkább távollévő helységekben vannak elszórva, a miért is a végrehajtásról semmit sem tudtak: de e mellett is a jelenlévő sokaság a helyett, hogy a lefejeztetés után szokás szerint egymásra port hánt volna, együvé sietett, hogy a mártir vérért felfogja, s mintegy csodálatos belső ösztöntől vezetettve, tudta e nép, hogy az elítélt nem gonosztevő, hanem hős, a zsarnokság magasztos áldozata, egy szent, kibem minden tiszteletre méltó és szerencséthez való lehet. A pogányok nagyobb száma czivódott a vértanu ruhájáért, a lepelért, mellyel feje befedetett, s a kötélért, mellyel kezei összekötöttek, ezt azután kifejtették, ezer meg ezer darabokra vagdalták, hogy mindenkinek jusson belőle valami, sőt a gyepet is kitépték, mellyre vére frecsent, és többen éltek azon előrelátással, hogy magukkal papirost hozzanak, miszerint e kiöntött drága vérbe mártassák. Egy alsóbb rendű pogány mandarin fehér selyemruhát és egy négy lábnyi hosszúságú vászondarabot hozott magával, s a lefejeztetéskor a mártir közelébe hajtotta, azon reménnyel, hogy ezeken legalább némelly vérnyomokat nyerhet. A mártir azon hiedelemben, hogy e tárgyak keresztényé, fogta s kezével összenyomva szívéhez tette. A midőn a mandarin, ki az egész végrehajtást rendezte,

az alsóbb tisztnek ezen tettét megtudta, őt bambusz-náddal irgalmatlanul megverte, de ez megveretése mellett is vigasztalódva, örömmel vitte haza a vásznat s a fehér ruhát, mely szeretett tisztársunk véretől egészen veres volt.

A kivégeztetés után a hóhér magához vette a fejét, hogy azt a város sánczainál folyó patakba dobja. Mivel pedig haja igen rövid volt, a szakálnál fogva vitte, de minthogy ennek szála kiszakadtak, a földre piszokba hullott.

Egy keresztény, ki a hóhér után ment, felvette és szorgalmasan megmosta: szívesen vitte volna el magával, de a hóhér tőle elvette, s a patakhoz érve egy arbozcos hajóba szállt és a víz közepéig haladva, a szent mártir fejét bele lökte. A folyam e helyen igen széles és igen mély volt és ezért keresztényeinknek minden fáradozásuk sikertelen volt, miszerint e szent ereklyét kifoghassák. Több éjszakán át mindenfelé keresték a vízben, de soha rá nem akadhattak. Ugy vélekednek, hogy a pogányok a vízből kifogták, ugyan titokban, már akár tiszteletből, akár azon reményben, hogy nekik szerencsét hoz, vagy pedig, hogy azt nekünk később jelentékeny összeg pénzért eladják. Schaffler ur testét a keresztények betakarták, és egy szép, már azelőtt e végre készített koporsóba téve, a vesztőhelyen eltemették s a katonák felügyelése alá adták, kik sirjánál azon napon s a következő éjen át örködtek. Midőn pedig a katonák május 2-ik és 3-ika közti éjjel elvonultak, az ujdonkereszteltek kiásták a mártirt, s titkosan a közellévő keresztények egyik városába vitték, a hol e hely keresztény elöljárójának házában a lehető legnagyobb tisztelettel temették el.

Ezekből láthatják önök, hogy az üldözés távol attól, hogy megszűnt volna, sőt inkább növekedett. Azonban a vihar, mellyről épen most tudósítam önöket, egyedül főnökeink ellen dühöngött, s csak a mi missiónknál; mégis társaink kénytelenek voltak Cochinchinát oda hagyni, hogy magukat még inkább, mint eddig elrejtsek. A spanyol atyák élet-halál veszélyében forognak, de én sohase tapasztaltam, hogy nekik valami szerencsétlen esetök lett volna. Déli Tong-Kingnek egy tüzes, budhista hitű nagy mandarinja van, de mégis ezen ember igen szelid, a népet nemcsak nem sanyargatja, sőt azon van, hogy minél szerencsésebb tegye. Ennek kormányzása alatt déli Tong-King-ben levő társaink ez uj üldözés alkalmával semmitsem szenvedtek, s kötelességöknek csak úgy megfelelhettek, mint békés időben. Csak nekünk van szerencsénk a küzdéshez s a megpróbáltatás dicsőségéhez.

De talán azt fogják önök mondani: hogy minden nyilvános parancsok, nyugtalanító titkos rendeletek, kémkedések, egy kedves társ kivégeztetése, veszélyes környezések, mindennemű kínzások, pénzbir-

ságok, illy sok veszélyek, mindennapi aggodalmak daczára, miként tarthatták meg a jubileumot olly lelki sikerrel? Igen, épen ez a gondviselés titka! A legrosszabb időben, Schaffler ur elfogatásakor, ritkábbak voltak ugyan az ajlatosságok, de azért végképen meg nem szüntek; az annamiti papok nem hagytak fel a munkával, csak hogy nem teljesíték azt olly nyilvánosan és szabadon, mint azelőtt. A helyett, hogy többen együtt működtek volna, szétmentek minden keresztény községbe, a hol kevesbbé tünnek ugyan föl, de egyenként nagyobb sikerrel folytatták hivatalaikat. A mi minket illet, jelenleg elrejtözve vagyunk, míg a legnagyobb vihar elvonul. Titaud ur, ki Schaffler ur szomszédságában volt, kénytelenítetett bizonyos időre a hegyek belsejébe vonulni, de most ismét visszatért s hivatalát folytatja. Neron ur is, kit Kien-Son-ba küldtem, azonnal kénytelen volt visszatérni, és most istaét hozzánk jött, hogy velünk dolgainkat és vigasztalásainkat megossza. Vinh-ben a jubileum megtartása után én is tanácsosnak láttam visszavonulni, mivel megtudtam, hogy a kémek a faluba jöttek, de mégis 13 pap segédszolgálat mellett még zoldesütörtökön olajat szenteltem. Jeantet püspök urnak szinte azon tanácsot adtam, hogy növeldejébe zárkozzék, de levelem megérkezével már Dong-chuoiban volt, hogy a jubileumot megkezdje és levelemre ekként válaszolt: „Levele vételével Dong-chuoiban valék. Nem tartottam tanácsosnak azonnal ismét elutazni, minthogy keresztényeimnek nagy szomorúságot okoztam volna, mivel hirtelen eltávozásom gyanút ébresztett volna bennök, hogy rossz hírt hallottam s ezáltal nyugtalanok lettek volna. Ezért megmaradtam, és hála Istennek békében vagyunk. S ha térítésem 32-ik évében vértanúsággal koronáztatnám meg, ez talán olly nagy baj lenne? reményem, hogy Isten kegyelmével segítend. Méltóságod is csak rövid időre vonult el, hogy magát elrejtse, és ez vala az egész.”

Uraim, kedves Társak! ekként állunk a rohanó ár ellenében, s így küzdünk a vihar ellen, néha szomorúság és szenvedéssel telt szívvel, de soha el nem csüggedve. A legujabb időben Schaffler ur kivégeztése után fájdalmat éreztünk elvesztésén, s aggódtunk a jövő felett, de azon gondolatra, hogy nekünk egy baráttal és közbenjáróval több van a mennyekben, fájdalmunk csakhamar öröme és felelmünk bizalomra változott. A zsarnok haragjának, mandarinjainak és hóhérjainak daczára felkiáltunk szent Pállal: „Jaj nekem, ha az evangéliumot nem hirdetem.” Ha elfognak, mint Schaffler urat, a nagy gonosztevők sorába igtatnak, s késedelem nélkül a halál martalékává tesznek; ezt igen jól tudjuk; de — „sed nihil horum vereor, nec facio animam meam pretiosioream quam me, dummodo consummam cursum meum et ministerium verbi, quod accepi a Domino Jesu.” De mindezekről nem

tartok, c
gezzem
Ke
zust és
és hevő
tanuk b
őszinte
imádság

acantha

Sz
zovárosá
ugyanaz
Bonaven
hure, Sz
mindnyá
Minclink
annálk
jesztésév
nösen na
nus lelké
rébe is k
zs u i t á
prédikáb
fölvavari
meg több
kedett,
szólat te
tek a Sz
annak m
rejtve f
hebertön
Sot midő
pedig m
ott az ut
be siető
hogy mi
lesz, a J
18-kán
gyanu le
dett, mi
megfejté
ezegség
föld vilá
netlenség
megtérít
ban meg
nap szap
is, és vé
templom
buzgó m
mindenn
és nem
gyermek

tartok, csak hogy futásomat s az ige hirdetését bevégezzem, melyet az ur Jézustól kaptam.

Kérjék Uraim és kedves társak, kérjék önök Jézust és Máriát, hogy nekünk az apostolok buzgalmat és hevét, a hitvallók kitartását és szilárdságát, a vértanúk bátorságát és dicsőségét adják. Fogadják önök őszinte és határtalan tiszteletemet, mely által önök imádságai- és szent áldozataival közösségben vagyok

Önök

legengedelmesebb és legalázatosabb szolgálja

Péter András,

acanthai püspök és nyugati tong-kingi apost. helyettes.

Katholikus hitélet.

CVII.

Sz é c s é n y. Nógrád megyének Szécsény nevű mezővárosában népmissiók tartattak sept. 18-kától egészen ugyanazon hó 26-ig bezárólag. Működtek abban T. Langa Bonaventura mint igazgató, H á n z é l y Benedek, Gyurkó Imre, Szulesányi Leontius és Darók Constantín atyák, mindnyájan szent Ferencz fia, e Provincia SS. Salvatoris. Minél inkább közeledett e népmissió megtartásának ideje, annál inkább törekedtek némelyek mindenféle állhírek terjesztésével a népet attól eljjeszteni. E működésben különösen nagy ügyességet fejtett ki egy, e vidéki lutheranus lelkész, ki elég vakmerő volt, míg kath. családok körébe is betolakodni és azt beszélni, hogy Szécsénybe Jézus utiak jönnek a kedélyeket fölizzatni, vallásháborút prédikálni és a különböző hitfelekezetek közti békességet fölzavarni. Hogy az ilyként elvetett szikra mindig több meg több gyűlékony anyagra talált és mindegyre nevedett, igen természetes. „Asszonyok! intésképen így szólalt tovább a gonoszul terjesztett hír, ne közelítsétek a Szécsénybe jövő népmissiókhoz, mert azok csak annak megváltását akarják tőletek kiesalni: hol van elrejtve férjeiteknek fégyvere vagy dohánya, hogy őket bebörtönöztessék vagy pénzbeli bírságra megbüntessék.” Sőt midőn a missionáriusok megérkezettével a hívek is és pedig messze vidékről Szécsény felé tartottak: imitt-ammott az utófény rendesebb ruhába öltözött örök a Szécsénybe siető népet azzal iparkodtak utójukból visszatéríteni: hogy minék mennek Szécsénybe; hiszen ott semmi sem lesz, a jezsuiták nem jönnek el. Azonban a népmissió sept. 18-kán csak ugyan elkezdődött és az álnokul gerjesztett gyánu legottan oszlani, a borult ég tüstént derülni kezdett, midőn a missió igazgatója bevezető beszédében megfejté, hogy miért jött ő négy társával, küldetve ő hercegségétől, az esztergomi érsektől, hogy nem jött ő e föld világi eseményeivel bibelődni, békétlenséget, egyenetlenséget csesztetni s a t, hanem jött egyedül a bűnöst megtéríteni, az erény útjára terelni, az igazat pedig a jobban megerősíteni s a t. És a buzgó hívek száma minden nap szaporodott nemcsak a pór- hanem az úri osztályból is, és végre annyira nevedett, hogy a szécsényi nagy templom alig volt képes falai közé fogadni azokat. — A buzgó missionáriusok 18 beszédet mondtak. Azonfelül mindennap délután két órákor tartattak a minden kornak és nemnek szánt külön tanítások: hétfőn a 12—16 éves gyermekeknek, kedden a szüzeknek, szerdán az ifjaknak,

csütörtökön az anyáknak, pénteken az atyáknak. És a hívek örömmel sereglettek eme külön tanításokra a kiszabott osztály szerint, szent szomjával vágyván a missionárius szájából saját állapotuk kötelességeit közelebbről megismerni. Lehetetlen, hogy ezen lelkes tanítások, kivált a szüzekhez intézett szép tanítás, gyümölcseiket meg ne teremjék. A tanítások után az illetők meggyóntak és másnap rá megáldoztak. A kisdedek áldozásánál a megindulás könnyei rezegtek a szülők szemében, midőn a missio igazgatója először a kisdedek nevében szülőiktől boesánatot kért, és másodsor a szülőket arra szólítá föl, hogy vonják vissza minden átkaikat, melyeket gyermekeikre, ezen az Isten előtt most annyira kedvesekre, mert bűneiktől kitisztultakra, netán valaha mondtak.

Az egész vallásos épüléssel ment véghez. Az ajtatokodók naponként szaporodó száma nyilvános tanbizonyossága annak, hogy milly jól esett ezen missio Szécsénynek és vidékének. A penitentiartatók száma 6000 vala. — Áldja is meg az Isten primás ő hercegségét, ki semmi fáradságot, semmi áldozatot sem kimélve, atyai buzgalommal törekszik híveinek üdvösségét biztosítani. De áldja meg az Isten a missionariusokként működő főnevezett jámbor atyákat is, kik megbecsülhetetlen önfeláldozással, megfizethetetlen fáradalommal működtek azon, hogy Atyánk, ki mennyekben vagy, neved megszenteltesse, országod eljőjön és meglegyen akaratom, miként mennyben, akként a földön is. A bezáró beszéd az egésznek valóságos koronája volt. Egy szív sem maradt megindulás nélkül, egy szem sem köny nélkül. És minden száj fölmen rébégé: „Uram! ösvényedről el nem távoztunk!” Ugy legyen. Nevedekdjék az elvetett jó mag terebélyes fává, mely a keresztény tökéletességnek üdvözítő gyümölcseit bőven teremje.

Igen szép vala, hogy a bezáró beszéd után Szécsény városának előjárói, kik az egész 8 napi ajtatosság alatt dicséretes buzgalmat fejtettek ki, a jámbor atyáknak hálás köszöneteket nyilváníták. Boldog Isten, milly változás! 8 nap előtt félelem, aggodalom uralkodott a szíveken, gyalázás a nyelveken, és 8 nap után a városnak színe örömet hord szívében, hálát nyelvében! Oh Mindenható, ki képes vagy a kövekből is Ábrahám fiait föltámasztani, azon művet, melyet Te itt a népmissiók által elkezdettél, a tökéletes megtérésnek, igazulásnak művét végezd el, hogy mindnyájan Krisztus Jézusban tökéletesek és boldogok legyünk.

Szép vala, hogy Szécsény városának előjárói hálásan megköszönték e jámbor missionariusoknak lelki szolgálatait; de nem kevesebé szép volt, hogy a ludányi hívek is, midőn a jámbor Atyák hazamentőkben a ludányi plebánushoz egy kis időre betértek, legottan számosan összeseregelve, egy általuk választott földművelőtárs szónoklata mellett, szinte hálás köszöneteket nyilváníták. A jámbor missionariusok ugyan földi jutalomra nem számítanak; jutalmok egyedül az Istennél van, még is lehetetlen, hogy ne örvendettek legyen, látván, hogy még a pór-nép is irántok hálára gerjedez. — És a pór-nép részéről igen szép a szív nemesbülésnek e esalhatlan jellemvonása.

†.

Hazai tudósítások.

Esztergom, oct. 4. Városunk e nap különös ünnepelelyben részesült, ma nyitattott meg tudnillik a nyolcz osztályal biró nagy-gymnasium. Esztergomnak ezélett

hat, egy pár év óta pedig csak 4 iskolája volt; az innen fölmerült hiányt különösen érzé az esztergomi polgárság, azért is a városi tanács lelkesen fölkarolá a nagy-gymnasium alapításának eszméjét, s áldozatra kész kebellet ápolván azt, a főméltóságú herceg-prímást is megkéré a segítségre. Ő hercegsége a nemes várossal s a sz. Benedek-rend érdemű főapátjával egyetértve oda működött, míg legkegyelmesebb urunk királyunk ő es. k. Apostoli Felsege magas beleegyezését megadni kegyes volt. A főgymnasium illy uton a ns. város, főmélt. herceg-prímás s mélt. főapát ur közremunkálása által létre jött. Legelőbbnek látszott az új iskolákat fölséges urunk névünnepén megnyitni. Tíz óraker a kir. városi plebánia-templomban ő hercegsége a primás mutatá be az ünnepélyes sz. miseáldozatot, mellyen az egyházi, katonai, megyei, városi hatóságok s a tanuló ifjuság jelen volt, szent mise után pedig mindnyájan a főgymnasium e célra fölékesített teremébe mentek. Az épület ajtajánál mélt. Rímely Mihály főapát, s kir. tanácsos ur üdvözlé a megérkező hercegi főapátot, s az épületbe meghívá. Ekkor az egész, igen fényes és számos vendég-koszoru a terembe ment, hol a főgymnasium igazgatója nt. Ferenczy Jákó az ünnepélyhez alkalmazott s a nevelés ügyét tárgyaló, igen jeles beszédet mondott, ezt követé a város polgármesterének köszönő beszéde, mire egy nyolczadik osztályu szépreményű ifju köszönő beszédével az ünnepélyt bevégezé. A sz. mise alatt, ugy szinte az említett beszédek közben is a vadászesapat tábori zenéje s az ős várókról lezúgó álgyumoraj magasztosítá az ünnepet, mellyre két rendbeli verszet is jelent meg. Hála a nevelésügy minden áldozatra kész s hervadatlan koszorujal ékeskedő nagy kegyelőjének, a hercegi főapátnak, hála a nemesen gondoskodó esztergomi városi tanácsnak, hála a kath. egyház és kedves hazánk körül kilenczedfél száz éveken át mindig nagy érdemekkel tündöklő sz. Benedek rend köztiszteletben álló, s nem rég is királyi legmagasabb kegyekben részesített főapátjának. Isten áldása szálljon fölséges urunkra, a kegyes fejedelemre. Isten áldása jutalmazza a főgymnasium alapításához áldozatokkal járuló jótévőket. Isten szent malasztja erősítse a főiskola tanárait és tanulóit minden jóra.

Különfélék.

Ő es. kir. Ap. Felsege oct. 1-én indult el Horváthországba, hol az alattvalói ragaszkodás, hűség és szeretet mind azon jeleivel fogadtatik, mellyek ő Felsegének Magyarhonban tett körútját jellemezték.

A mint halljuk, a nagyszombati 8. osztályu gymnasiummal összekapcsolott érseki világi növelde iránt, hol tudvalevőleg a világi papok s a jezuíta-atyák közösen tanítanak, olly nagy a szülők bizodalma, hogy a tágas növelde nem képes befogadni a sok jelentkező ifjat. Hely hiány miatt több mint 30-at kelle visszautasítani. Ha jól vagyunk értesülve, mintegy 140-re megy a fölvetett növendékek száma. Kiténik ebből is, hogy a szülők ép, egészséges elméje helyesebben tudja megítélni, kikre kell

gyermekük nevelését bizni, mint sem némelly tudakos jezsuita-falóink.

F. hó 5kén indult Egerbe a nm. egri érsek ur által az ottani leánynövelde vezetésére meghívott t. angol-kisasszonyok fejedelem-asszonya, 3 társ- s 7 leány-növendék kíséretében. Ezen utóbbi leánykák Krems környékéről valók Felső-Ausztriában, s volt nevelőjük iránti ragaszkodásuk vezeté őket Egerbe. Ugyanis a föntisztelt fejedelem-asszony már Kremsben is hasonló tisztet viselt, s mint illyen anyai gondoskodása, szeretetteljes, de a fegyelmet is föntartó bánásmódja által annyira megnyerte magának a gondviselésére bizott leánykák ragaszkodását, hogy ezek hangos zokogásra fakadtak, midőn meghallották, hogy Egerbe el akarják vinni, mint ők mondták, szeretett anyjukat. Egyszermind kijelenték, hogy ők nem fognak, nem akarnak elválni szeretett anyjuktól. Midőn pedig arra figyelmeztettek, hogy fönökük az engedelmesség fogadásánál fogva oda köteles menni, hová őt előljárói küldék: felelék a mintegy 12 éves leánykák: „No jól van, ha anyáknak el kell menni, mi is vele megyünk Egerbe.“ Hasztalan volt az angol kisasszonyoknak minden lebeszélése, hasztalan a szülők ellenmondása, ezeknek végre is engedni kellett leányaik rimánkodásainak, kik is tehát most Egerbe mennek s szeretett anyjuk föllügyelete alatt nevelési idejüket kitöltendők. Mi csak szerencsét kívánhatunk a nm. érsek főpásztori gondjai által létrehozott egri leánynöveldeinek, melly olly fönököt nyer, ki neveltjeinek s szüleiknek bizalmát, ragaszkodását illy mértékben képes magának megnyerni, szerencsét az egri anyáknak, kiknek gyermekei illy gondos, anyai kezekre bízottnak!

A franciaia kormány az isteni szolgálatnak visszadott sz. Genoveva-temploma felékesítésére 900,000 forintot v. p. utalványozott.

Figyelembe ajánljuk.

Figyelmeztetjük t. olvasóinkat nt. Peleczmann Gergelynek, sz. Ferencz rendi áldozárnak, a pesti t. Angol-Kisasszonyok gyóntató-atyjának „**Lelki Kalauz**“ című imakönyvére, melly különben is eléggé ismeretes, minthogy a bécsi apostoli nuncius, Viale-Prela ő excellentiája, a borszlói és olmüezi bibornok-főpásztorok magas megelégedésüket nyilváníták a fáradhatlan és csak a közhasznót tekintő szerző irányában. A föntisztelt szerző, több oldalról fölszólítva levén, föntezimzett oktató és épületes könyvét javítva és bővítve, a főm. herceg-prímás egyházi jóváhagyásával, aláírás útján ujra ki akarja adni. Ajánljuk tehát e könyvet a t. olvasóknak nemesek gazdag beltartalma miatt, hanem azért is, mivel a közjót egyedül tekintő szerző munkája 2-ik kiadásából 200 példányt a sz. rochusi kórház könyvtárának, valamint a szegény tanuló-ifjuságnak is szánt. Ajánljuk azért is, mert ez újabb kiadás a t. előfizetők nagyobb számától fog függni. Előfizetni lehet a „Lelki Kalauz“-ra 1 p. forintjával példányáért a szerzőnél (Pesten, a sz. Ferencziek zárdájában) s e lapok szerkesztőjénél.

Kiadja „a jó és olcsó könyvkiadó társulat;“ szerkesztő Blümelhuber Ferencz.

Emich és Eisenfels könyvnyomdája, uri-utca, 8. sz.